

28 Οκτωβρίου 2018

Συνέντευξη με τον Έλληνα εξολοθρευτή των τρολ και των fake news

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Ο Ανδρέας Βλάχος μιλά για τη δημιουργία της start-up Factmata που καταπολεμά τα fake news μέσω της τεχνητής νοημοσύνης Πηγή: www.lifo.gr

Κάναμε μια αίτηση στο Google Digital News Initiative Fund από όπου πήραμε μια χρηματοδότηση 50.000 ευρώ προκειμένου να δημιουργήσουμε την Factmata.

Fake news, τρολ και hoaxes απασχολούν όλο και περισσότερο την επικαιρότητα, φτάνοντας στο σημείο να επηρεάζουν εκλογικές αναμετρήσεις, όπως για παράδειγμα τις τελευταίες αμερικανικές προεδρικές εκλογές. Μπορεί, λοιπόν, «η επιδημία των fake news να έχει συνέπειες για τον πραγματικό κόσμο», όπως δήλωσε πρόσφατα η Χίλαρι Κλίντον; Και πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της διασποράς των ψεύτικων πληροφοριών; Την εποχή που η πολιτική ρητορική έχει εξελιχθεί σε ατάκα και retweet, σε σύνθημα και φήμες, σε απόψεις και κατασκευασμένα στατιστικά στοιχεία που βολεύουν την εκάστοτε επιχειρηματολογία, τα fake news κυριαρχούν γιατί αποτελούν το εύκολο viral. Περιέχουν την ψεύτικη είδηση που δημιουργείται για κάποιον σκοπό και όχι το αληθινό γεγονός που έχει αξία. Ειδήσεις όπως ότι ένας πολιτικός κρύβει την ομοφυλοφιλία του, μια μεγάλη σταρ απεβίωσε ή η σύναψη γάμου μεταξύ ενός άνδρα και του σκύλου του είναι μερικά από τα παραδείγματα που κατακλύζουν τον δημόσιο λόγο και συγκαταλέγονται στα fake news. Δεν είναι τυχαίο πως για την αντιμετώπιση των ψεύτικων ειδήσεων κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας στη Γαλλία το Facebook προχώρησε σε διαγραφή 30.000 ψεύτικων προφίλ, ενώ έχει εκδώσει ήδη ανακοινώσεις με σκοπό τον εντοπισμό των ψεύτικων ειδήσεων εν όψει των επικείμενων βρετανικών εκλογές. Σε αυτό το πλαίσιο κινείται και η εφαρμογή του Έλληνα καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Σέφιλντ,

Ανδρέα Βλάχου, για τον οποίο πρόσφατα έγραψαν οι «New York Times». Ο Ανδρέας Βλάχος γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Παγκράτι. Σπούδασε στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και αφού έκανε master στο Εδιμβούργο, το διδακτορικό του στο Κέμπριτζ και μεταδιδακτορικές σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Ουισκόνσιν-Μάντισον και στο University College London, εργάζεται πλέον ως καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Σέφιλντ, όπου διδάσκει Επεξεργασία της Φυσικής Γλώσσας, έναν κλάδο που ανήκει στην τεχνητή νοημοσύνη. Στόχος της δημιουργίας της start-up του Έλληνα επιστήμονα είναι η αντιμετώπιση της διασποράς των ψεύτικων ειδήσεων και της παραπληροφόρησης μέσω της τεχνητής νοημοσύνης. Τον βρήκαμε στο γραφείο του στη Μεγάλη Βρετανία και μιλήσαμε τηλεφωνικά μαζί του για τη start-up, την προπαγάνδα, την Ελλάδα και, φυσικά, την επιρροή των social media.

— Πώς θα λειτουργήσει η εφαρμογή και πότε αναμένεται να είναι διαθέσιμη;

Να αναφέρουμε ότι η εφαρμογή μας ονομάζεται Factmata και η λειτουργία της βασίζεται στην εγκατάσταση ενός εργαλείου στον browser του χρήστη που θα μπορεί να αναγνωρίζει τις σελίδες που κατεβάζει ο χρήστης, θα τους κάνει αυτόματο έλεγχο και, αν χρειάζεται, θα μπορεί να προσφέρει είτε κάποια στατιστικά στοιχεία είτε θα παραπέμπει στις πηγές τους. Επομένως, η βασική λειτουργία της θα είναι ο αυτόματος έλεγχος της εγκυρότητας των γεγονότων (automated fact checking). Αναμένεται να είναι διαθέσιμη προς χρήση σε λίγες μέρες, οπότε θα μπορεί ο καθένας να την κατεβάσει είτε στον υπολογιστή είτε στο smartphone. Το σχέδιό μας προβλέπει η πρώτη έκδοση της Factmata να κυκλοφορήσει πριν από τις βρετανικές εκλογές της 8ης Ιουνίου, διότι σε μια εκλογική αναμέτρηση ο κόσμος πάντοτε διαβάσει περισσότερες ψεύτικες ειδήσεις απ' ό,τι συνήθως ή λαμβάνει λανθασμένες πληροφορίες.

— Τι εννοείτε όταν λέτε πως η συγκεκριμένη εφαρμογή «θα μειώσει την παραπληροφόρηση (reduce online misinformation) μέσω της τεχνητής νοημοσύνης»;

Αυτό που ενδιαφέρει εμάς δεν είναι να πούμε αν το τάδε είναι αλήθεια ή το δείνα ψέμα, ούτε αν κάτι είναι σωστό ή λάθος. Το σημαντικό είναι να δείξεις στον χρήστη τις πηγές του κειμένου που διαβάζει, ώστε να μπορεί, είτε συμφωνεί είτε όχι, να βγάζει τα δικά του συμπεράσματα. Άρα, σκοπός μας είναι να καταφέρουμε να κερδίσουμε την εμπιστοσύνη του αναγνώστη, δίνοντάς του τη δυνατότητα να διακρίνει πόσο αυθεντικός είναι ο εκάστοτε «ισχυρισμός». Τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης μπορούμε να την καταλάβουμε μέσω ενός παραδείγματος. Ας πάρουμε την περίπτωση που κάποιος βάζει στη μηχανή αναζήτησης τη φράση «άνθρωποι

χωρίς δουλειά», αναφερόμενος στην ανεργία. Το θέμα για εμάς είναι να μπορέσουμε να καταλάβουμε ότι η συγκεκριμένη φράση παραπέμπει στην ανεργία. Ακριβώς εκεί έγκειται η δυσκολία, διότι υπάρχουν πολλά διαφορετικά είδη ανεργίας που μπορεί να αφορούν το φύλο, τη χώρα ή οτιδήποτε άλλο. Επομένως, μέσω της τεχνητής νοημοσύνης προσπαθούμε να εντυφώσουμε στη δυνατότητα «εκπαίδευσης» του υπολογιστή ώστε να καταλαβαίνει π.χ. πως όταν μιλάμε για ανθρώπους χωρίς δουλειά εννοούμε την ανεργία. Ξέρετε, δεν συναντάμε μόνο στο twitter την αναπαραγωγή της πληροφορίας αλλά και σε μια παρέα θα βρεις κάποιον σε ρόλο τρολ, ο οποίος με την χρήση αιχμηρών ή επιθετικών σχολίων επιθυμεί να παρεκτρέψει την συζήτηση από το στόχο της. Το καινούριο στην όλη συζήτηση είναι πως αυτοί οι άνθρωποι θέλουν να έχουν την μεγαλύτερη δυνατή πρόσβαση στο αναγνωστικό κοινό.

— Πως προέκυψε η ιδέα;

Σε μεγάλο βαθμό χάρη στο ερευνητικό ενδιαφέρον αλλά και στην επιθυμία βελτίωσης του πολιτικού λόγου. Είναι πολύ ωραίο να βλέπεις ότι οι έρευνές σου έχουν θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία. Από το 2014 που δημοσίευσα το πρώτο μου άρθρο στόχος μου είναι να κάνω πιο εύκολη τη δουλειά που κατά κάποιον τρόπο κάνουν οι δημοσιογράφοι, αναζητώντας την αλήθεια από έγκυρες πηγές - αλλά χρησιμοποιώντας αλγορίθμους. Κάπως έτσι κάναμε μια αίτηση στο Google Digital News Initiative Fund, απ' όπου πήραμε χρηματοδότηση 50.000 ευρώ προκειμένου να δημιουργήσουμε τη Factmata.

— Συνεχώς διαβάζουμε στο διεθνή τύπο ότι τα fake news επηρεάζουν εκλογικά αποτελέσματα, ότι από αυτά διαμορφώνεται ο δημόσιος λόγος και ακόμη πιο πολύ τα social media. Ποια είναι η γνώμη σας;

Όταν μιλάμε για την επίδραση των fake news, θα πρέπει να είμαστε αρκετά προσεχτικοί όσον αφορά τα στοιχεία που χρησιμοποιούμε. Γι' αυτό θα μιλήσω περισσότερο ως αναγνώστης και όχι ως ερευνητής. Ποια είναι η διαφορά των fake news από την προπαγάνδα; Πάντοτε κυριαρχούσε η προπαγάνδα και υπήρχαν και στο παρελθόν στοχευμένα μέσα ενημέρωσης που εξυπηρετούσαν διάφορους σκοπούς. Αυτό που για εμένα έχει αλλάξει σήμερα είναι η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας, που επιτρέπει την αναπαραγωγή της προπαγάνδας με πολύ γρήγορους ρυθμούς, σε πολλαπλά κοινά. Επίσης, τίθεται ένα ζήτημα ως προς το ποιος είναι ο δημοσιογράφος και ποιος ο αγγελιαφόρος των ειδήσεων. Όλοι έχουν γίνει πλέον δυνάμει δημοσιογράφοι -citizen journalists- με τη χρήση των social media. Advertisement: 0:20 Είναι διαφορετικό να φεύγεις έχοντας την δύναμη να αντέξεις επειδή το διάλεξες, και διαφορετικό να πηγαίνεις σε μια χώρα του εξωτερικού επειδή αναγκάστηκες λόγω κρίσης.

— Παρακολουθούμε όμως συχνά και τις διαμάχες των πολιτικών τrol που εύκολα μπορούν να μεταδώσουν μια ψεύτικη πληροφορία;

Ξέρετε, την αναπαραγωγή της πληροφορίας δεν τη συναντάμε μόνο στο Twitter. Και σε μια παρέα θα βρεις κάποιον σε ρόλο τrol, ο οποίος με τη χρήση αιχμηρών ή επιθετικών σχολίων επιθυμεί να εκτρέψει τη συζήτηση από τον στόχο της. Το καινούργιο στην όλη συζήτηση είναι πως αυτοί οι άνθρωποι θέλουν να έχουν τη μεγαλύτερη δυνατή πρόσβαση στο αναγνωστικό κοινό. Επιπλέον, η ταχύτητα διάδοσης της πληροφορίας έχει λειτουργήσει αρνητικά ως προς την επικράτηση των fake news. Κάποτε οι δημοσιογράφοι χρειαζόταν να δίνουν χρόνο στο κυνήγι της είδησης. Την περίοδο που διανύουμε η αξιοπιστία της είδησης «θυσιάζεται» στον βωμό της γρήγορης πρωτιάς αλλά και του πολιτικού παιχνιδιού.

— Έξι στους δέκα χρήστες του διαδικτύου αναδημοσιεύουν μια είδηση διαβάζοντας μόνο τον τίτλο και όχι το περιεχόμενο. Πως το σχολιάζετε;

Πράγματι, συμβαίνει αυτό, όπως και παλιότερα, απλώς με διαφορετικό τρόπο. Όταν περπατούσαμε το πρωί στους δρόμους δεν διαβάζαμε τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων, επικεντρώνοντας περισσότερο στους τίτλους; Δεν μας ενδιέφερε περισσότερο το εξώφυλλο και όχι οι εσωτερικές σελίδες; Στη συνέχεια, πηγαίναμε στη δουλειά, σχολιάζαμε με τους φίλους μας τους τίτλους που είχαμε δει και όχι το ίδιο το ρεπορτάζ. Η διαφορά είναι ότι στο παρελθόν θα το συζητήσουμε με λίγους φίλους, ενώ τώρα μπορούμε να το ανεβάσουμε στο Facebook και να το διαβάσουν χιλιάδες άνθρωποι. 21.5.2017 Φοιτητής από τη Λάρισα βάζει τέλος στις ψευδείς και παραπλανητικές ειδήσεις στον κυβερνοχώρο

— Θεωρείτε ότι τα smartphone έχουν αλλάξει τον τρόπο επικοινωνίας των ανθρώπων

Φυσικά. Η συνέντευξη που κάνουμε και γίνεται με τη χρήση του smartphone είναι ένα καλό παράδειγμα. Σημασία δεν έχει η χρήση του μέσου αλλά η δυνατότητα που σου παρέχεται να χρησιμοποιείς το Διαδίκτυο μέσω της τηλεφωνικής συσκευής. Το γεγονός ότι μπορώ από την Αγγλία να μιλήσω με οποιονδήποτε στην Ελλάδα μέσω του Skype δείχνει πως έχουν αλλάξει ριζικά οι τρόποι επικοινωνίας.

— Ζούμε στην εποχή του viral;

Προφανώς. Καθημερινά βομβαρδιζόμαστε από έναν μεγάλο αριθμό επικεφαλίδων. Επομένως, δύσκολα κάποιος θα επιλέξει να διαβάσει όλο το κείμενο μιας έρευνας ή ενός ρεπορτάζ. Θα προτιμήσει να διαβάσει μόνο τους τίτλους και αν τους βρει ενδιαφέροντες, θα κοινοποιήσει το περιεχόμενο στα social media. Αυτό που μας ενδιαφέρει εμάς δεν είναι να πούμε σε κάποιους αν το τάδε είναι αλήθεια ή εκείνο είναι ψέμα, ούτε αν κάτι είναι σωστό ή λάθος. Το σημαντικό είναι να του δείξει τις πηγές του κειμένου που διάβασε. Όστε, είτε συμφωνεί, είτε όχι, να μπορεί ο κάθε χρήστης να βγάζει το δικό του συμπέρασμα.

— Φύγατε από την Ελλάδα και επιλέξατε να ζήσετε στην Μεγάλη Βρετανία. Είναι εύκολος ο δρόμος για να κάνει κάποιος καριέρα στο εξωτερικό;

Θα ήθελα να πω ότι έφυγα το 2003 από την Ελλάδα, έτσι δεν μπαίνω στην κατηγορία όσων έφυγαν λόγω της κρίσης. Τότε ήταν ακόμη καλά τα πράγματα, κανείς δεν υπολόγιζε ότι θα ξέσπαγε οικονομική κρίση. Επέλεξα το εξωτερικό γιατί είμαι ανήσυχο πνεύμα και αποφάσισα σχετικά νωρίς ότι ήθελα να δοκιμάσω κάτι διαφορετικό και ότι αυτό θα ήταν εκτός Ελλάδας. Έτσι, το εύκολο ή το δύσκολο έχει να κάνει με τον χαρακτήρα του ανθρώπου. Είναι διαφορετικό να φεύγεις έχοντας τη δύναμη να αντέξεις επειδή το διάλεξες και διαφορετικό να πηγαίνεις σε μια χώρα του εξωτερικού επειδή αναγκάστηκες λόγω κρίσης. Θέλω να πω ότι οι δυσκολίες μειώνονται αυτομάτως όταν είσαι έτοιμος να αντιμετωπίσεις τις προκλήσεις μιας άλλης χώρας, στην οποία μετανάστευσες με τη θέλησή σου.

— Πως είναι η ζωή στο Ηνωμένο Βασίλειο, ύστερα και από το Brexit αλλά και λόγω των εκλογών της 8ης Ιουνίου;

Ουσιαστικά, στην καθημερινότητα δεν έχουν παρατηρηθεί μεγάλες αλλαγές. Οι επικείμενες εκλογές συγκαταλέγονται στις σχετικά ελάχιστες όπου οι τόνοι είναι χαμηλοί. Δεν διακρίνεις κάποια ένταση και περισσότερο πρόκειται για μια

εκλογική αναμέτρηση της οποίας ο νικητής θεωρείται δεδομένος. Από κει και πέρα, η χώρα παραμένει σε κατάσταση αναμονής, αφού απομένει να δούμε τι συμφωνία θα επιτευχθεί με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως γνωρίζετε, όλα είναι υπό διαπραγμάτευση. Αυτό που κάνουμε είναι να προσπαθούμε να προσαρμοστούμε στις αλλαγές που αργά ή γρήγορα θα έρθουν και ευελπιστούμε να είναι όσο το δυνατόν λιγότερο επώδυνες, ιδιαίτερα στο νομικό πλαίσιο. Το Píroll είναι το app που ανά πάσα στιγμή ξέρει τι πιστεύει η κοινή γνώμη για οποιοδήποτε θέμα

— Αποφοιτήσατε από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο. Είναι καλό εφόδιο τα ελληνικά πανεπιστημιακά ιδρύματα για μια διεθνή καριέρα;

Αναμφισβήτητα. Όταν πήγα για master στο Εδιμβούργο δεν ένιωσα ποτέ μειονεκτικά απέναντι σε συμφοιτητές μου που είχαν έρθει από πολλά γνωστά και μεγάλα πανεπιστήμια του κόσμου.

— Μεγαλώσατε στο Παγκράτι. Τι θυμάστε πιο έντονα από την Ελλάδα;

Την οικογένειά μου, τους φίλους μου, τη θάλασσα και τη νυχτερινή ζωή της. Το Παγκράτι στο οποίο μεγάλωσα είναι πολύ διαφορετικό από το σημερινό. Εμείς τότε επιλέγαμε άλλες περιοχές για διασκέδαση, γιατί δεν μας άρεσε. Σήμερα έχει εξελιχθεί σε μία από τις πιο ενδιαφέρουσες περιοχές της Αθήνας.

— Και τι σας λείπει περισσότερο;

Η ελληνική κουλτούρα. Θα σας αφηγηθώ μια ιστορία που είναι αντιπροσωπευτική. Κάποτε είχα αγοράσει ένα καπέλο από την Αμερική που είχε συναισθηματική αξία για μένα. Κάποια στιγμή το καπέλο τσαλακώθηκε και αναζητούσα καταστήματα που θα μπορούσαν να μου το φτιάξουν. Πήγα σε διάφορα μαγαζιά στην Αγγλία, αλλά κανείς δεν μπορούσε ή δεν ήθελε να το επιδιορθώσει. Όταν ήρθα στην Ελλάδα, καθώς περπατούσα στο Παγκράτι, βρήκα μια μοδίστρα που έκανε επιδιορθώσεις. Τη ρώτησα τότε «μήπως μπορείτε να μου φτιάξετε το καπέλο;» και μου απάντησε «αφήστε το και ελάτε σε λίγα λεπτά να το πάρετε». Όταν επέστρεψα, το καπέλο ήταν έτοιμο και καθώς ετοιμαζόμουν να την πληρώσω, μου είπε ότι δεν κόστιζε τίποτα. Αυτό είναι που μου λείπει από την Ελλάδα.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην έντυπη LiFO Πηγή: www.lifo.gr